

**A BEVÁNDORLÁSELLENESSÉG
NEM ELÉG – A PORTUGÁL
PARLAMENTBE JUTOTT A
CHEGA („ELÉG”) PÁRT**

Migrációkutató Intézet

Vargha Márk gyorselemzése

2022/3

2022.02.17.

A Migrációkutató Intézet legújabb gyorselemzésében a 2022. január 30-án tartott portugáliai előrehozott parlamenti választással foglalkozik. Ennek egyik fontos eredménye, hogy a korábban kisebbségben kormányzó szocialista miniszterelnöknek, Antonio Costának a választópolgárok ezúttal többséget biztosítottak, a másik pedig, hogy harmadik erőként juttatták be a törvényhozásba a Chega („Elég”) nevű radikális pártot, melyet a sajtóban sokszor illetnek a bevándorlásellenes jelzővel. Mennyire sújtja Portugáliát az irreguláris migráció és mit gondol a Chega a migrációról?

A választás nagy nyertesei: Costa és Ventura

Portugáliában a választási rendszer sajátossága, hogy ritkán eredményez abszolút többséget egyetlen párt számára. 2005 után ez idén januárban történt meg újra: a Szocialista Párt (PS) a 230 fős parlamentben 119 mandátumra tett szert. A formáció Antonio Costa miniszterelnökkel 2015-ben tért vissza a hatalomba, s 2019-ig tartó ciklusában tőle balra álló kisebb pártokkal megállapodást kötve kisebbségben kormányzott. 2019-ben, az újabb ciklusban ez a konkordátum azonban elmaradt. Ennek következményeképp a „kicsik” mintegy „átállva” a legnagyobb ellenzéki, mérsékelt jobboldali Szociáldemokrata Párthoz (PSD), leszavazták Costa költségvetés-tervezetét, erre pedig az államfő kiírta az előrehozott választást.¹ Bár a közvélemény-kutatások szinte fej-fej melletti eredményt jeleztek előre, a PS végül magabiztosan nyerte a megmérettetést, 41,5%-os eredményével maga mögé utasítva a 27,83%-os PSD-t. Valamennyi kis párt, ideológiától függetlenül, gyengült, egyet kivéve: a radikális jobboldali Chega („Elég”) 2019-ben elért 1,28%-át megsokszorozva, 7,28%-kal a harmadik erő lett a portugál pártok színes palettáján.²

A Chegát egy, a PSD-ből 2018-ban kilépett sportkommentátor, André Ventura alapította, aki három éve egyedül ülhetett be 2019 áprilisában alapított saját pártja színeiben az egyik lisszaboni egyéni választókerület képviselőjeként a parlamentbe. A Chega kezdettől fogva vegytiszta jobboldali programmal indult, célja az volt, hogy minél jobban megkülönböztesse magát a nagy pártoktól. Jó példa erre a tavaly januárban tartott – és végül Ventura harmadik helyét (12%) hozó – köztársaságielnök-választás kampánya, ahol a párt vezére kijelentette, hogy „nem minden portugál”, hanem csupán „a jó portugálok” elnöke kíván lenni. Elemzők

¹ https://mandiner.hu/cikk/20211110_portugalia_kormanyvalsag_baloldal (Megtekintve: 2022.02.16.)

² <https://www.legislativas2022.mai.gov.pt/resultados/globais> (Megtekintve: 2022.02.16.)

szerint a párt gazdaságpolitikai elképzelései homályosak, a társadalompolitikaiak viszont világosak és kifejezetten megosztók. A teljes korrumpált elit leváltását és új köztársaság alapítását hirdeti, új alkotmánnyal.³

Mit mond a Chega a bevándorlásról?

A Chega idején választási programja 14 részből állt, mely az élet valamennyi területét átfogta. Magára „jobbaldalként” hivatkozik, valamennyi rész címének első három szava pedig „*A szocializmussal szemben.*” Az erős baloldali hagyományokkal rendelkező Portugáliában a fősodortól merőben eltérő alternatívát kíván tehát nyújtani valamennyi kérdésben. A bevándorlás kapcsán is élesen szemben áll a Costa-kormány politikájával. A programban szó szerint ez olvasható:

„VIII. *A szocializmus ellen: megállítani a portugálok demográfiai lecséréseinek veszélyét*”

A jobboldal megállítja a szocialistákat és szélsőbaloldali szövetségeseiket, akik szélsőséges, ellenőrizetlen bevándorláspolitikát vezettek be, ami a Bevándorlási és Határőrizeti Szolgálat (SEF) megszűnéséhez vezetett. Az ország kapuit szélesre tarták mindenki előtt – érkezzon bárhonnán –, anélkül, hogy kritériumokat állítottak volna fel, vagy érdemben számba vették volna az integráció valós lehetőségeit. Mindez később az olcsó munkaerő kizsákmányolásához vezetett. Annak érdekében, hogy Portugáliát a tömeges bevándorlás mágnesévé tegye, a baloldal lealacsonyította és leértékelte a portugál állampolgárságot, amely az egymást követő felülvizsgálatok révén a legkönnyebben megszerezhető európai állampolgársággá vált, anélkül, hogy az "új portugálok" érzelmi és tényleges kötődését Portugáliához figyelembe vették volna.

A Chega a bevándorláspolitikáját a józan észre és a portugál nép társadalmi, gazdasági, kulturális és identitásbeli egyensúlyának tiszteletben tartására alapozza, szemben a szocialisták és a baloldal többi részének aljas multikulturális és globalista törekvéseivel.

A Chega elutasítja, hogy a születésszám csökkenésére a portugálok nem portugálokkal történő demográfiai „lecsérése” legyen a válasz. A törvényes megoldás az a politika, amely megakadályozza a fordított migrációs áramlást, honfitársaink ezreinek és ezreinek külföldre távozását minden évben.

³ <https://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2021/01/21/the-rise-of-chega-and-the-end-of-portuguese-exceptionalism/>

A Chega védelmezi azt az alapelvet és gyakorlatot, hogy azokat, akiket a portugál társadalom befogad, mindig a szabályozott, megfontolt bevándorlás politikájának keretébe kell illeszteni, amely a képesítéseken, a munkaerőpiac valós igényein és a bevándorlók által az országnak nyújtott hozzáadott értéken alapul. A munkaerőhiány ellen mindenekelőtt a portugál munkavállalók méltóságának megteremtésével kell küzdeni, nem pedig azzal, hogy arra kényszerítjük őket, hogy a nyomorúságos fizetéseket kereső külföldiekkel versenyezzenek.”

Bevándorlás: mit mondanak a statisztikák?

Az európai országok bevándorlási helyzetét részletesen bemutató AIDA-jelentések közül a Portugáliával foglalkozó 2021 tekintetében még nem jelent meg, ugyanakkor a 2020-at feldolgozóban⁴ az olvasható, hogy 1 002-en nyújtottak be menedékkérelmet. (Ez jelentős visszaesés a 2019-es 1 849-hez képest.) A legtöbben Gambiából, Angolából, Bissau-Guineából, Marokkóból, Guineából, Szenegálból, Nigériából, a Kongói Demokratikus Köztársaságból és Maliból érkeztek. 77 embert ismertek el menekültként, 17-en kaptak kiegészítő védelmet, 753 ember kérelmét pedig elutasították. Ez 88,9%-os elutasítási arányt jelent. A kérelmezők 80%-a férfi volt.

Ugyanakkor a kormány a szolidaritás fontosságát hangsúlyozva többször is fogadott be elismert menekülteket, 2020-ban törökországi táborokból összesen 178-at. 2020 szeptemberében megállapodást kötött a Nemzetközi Migrációs Szervezettel, melyben vállalta, hogy 2022 végéig 1 729 embert fogad be Törökországból, Egyiptomból és Jordániából.

A Bevándorlási és Határőrizeti Szolgálat szintén 2020-as jelentéséből⁵ az olvasható ki, hogy 64 309 állampolgársági kérelmet nyújtottak be, s elsöprő arányban pozitívan bíralták el azokat. 20 847-en Braziliából, 20 782-en Izraelből, 5 049-en a Zöld-foki Köztársaságból, 2 613-an Angolából, 1 868-an Bissau-Guineából, míg 1 120-an Sao Tomé és Príncipeből óhajtottak Portugália állampolgárai lenni. Vagyis: ez a tömeg valóban kötődik az országhoz akár szefárd zsidóként, akár volt gyarmatának polgáraként, s így a nyelv beszélőjeként. Továbbá az is nyilvánvaló, hogy aki sikerrel folyamodik állampolgárságért, az legális bevándorlónak tekintendő.

⁴ https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2021/05/AIDA-PT_2020update.pdf (Megtekintve: 2022.02.16.)

⁵ <https://sefstat.sef.pt/Docs/Rifa2020.pdf> (Megtekintve: 2022.02.16.)

Összegzés

Elemzésünk arra világít rá, hogy a „bevándorlásellenes” jelzőt akkor is „kiérdemelheti” egy párt, ha a jellegzetessége nem gyakorlati problémára reagál. A számok alapján a mediterrán országok közül – ellentétben például ibériai szomszédjával, az immár évtizedek óta az Afrikából kiinduló irreguláris migráció gondjával küzdő Spanyolországgal – Portugáliát érinti legkevésbé a bevándorlás problémája. A Chega tehát sokkal inkább a baloldali minél tökéletesebben kirajzolható ellenpontjaként karolta fel ezt a témát. Sőt, mivel az országba érkező és letelepedni kívánó külföldiek túlnyomó része egykori gyarmatokról érkezett, a párt a bevándorlás kérdését a nyugati világban terjedő *woke* ideológia elleni harcba keretezi. Mint azt programjában is leírja, elutasítja, hogy a többségi nemzetben a történelmi események kapcsán büntudatot ébresszenek és eltúlozzák felelősségét. A bevándorlásellenesség – kiegészülve a többség életszínvonalának emelésére és családbarát szakpolitikák megvalósítására vonatkozó, szintén hangsúlyos célkitűzésekkel – inkább elvi tartópillére a párt ideológiájának, mellyel sikeresen tudott integrálódni az Európai Parlamentben önálló frakciót adó Identitás és Demokrácia pártcsaládba, oda, ahol ezek a témák „belépőnek” számítanak. Egyelőre nem tűnik úgy azonban, hogy az állóvíz felkavarásán túl középtávon a Chega a portugál politikai életet alaposabban felforgatja és szövetségeseihez, a spanyol Voxhoz, az olasz Ligához vagy a francia Nemzeti Tömörüléshez hasonló jelentős erővé válik. Adott esetben egyes tartományokban azonban a helyi PSD-szervezet dönthet úgy, hogy kormányzáshoz szükséges többsége biztosításához bevonja a Chegát (is). Ilyen koalíció az Azori-szigeteken tavaly novemberig működött.⁶

Végezetül egy érdekesség: Pedro Magalhães szociológus két éve elemezte azt,⁷ hogy a Chega szavazói, más pártok szavazói és a szavazástól távolmaradók milyen arányban értenek egyet egyes politikai állításokkal? Néhány példa:

1. Ön szerint mennyire elterjedtek bizonyos korrupt gyakorlatok, például a kenőpénz elfogadása a portugál politikusok körében? Nagyon elterjedtek a Chega-szavazók 87, más szavazók 36, távolmaradók 44%-a szerint.

⁶ A Chegát Ventura léptette ki a helyi kormányból: <https://www.tsf.pt/portugal/politica/ponto-final-nos-acoresh-chema-rompe-acordo-de-governacao-e-ataca-psd-14327039.html> (Megtekintve: 2022.02.16.)

⁷ https://comunidadeculturaearte.com/analise-o-que-pensam-os-que-votaram-no-chema-de-andre-ventura/?fbclid=IwAR0_t5_tIy_mObBMjZGkxAjWwU7q8CcmTtmiaDKh-UQ_Zxx1NbfvHINvQGE (Megtekintve: 2022.02.16.)

2. Portugália legnagyobb problémája a politikusok. Ezzel egyetért a Chega-szavazók 70, más szavazók 43, távolmaradók 56%-a.
3. Portugáliának jól tesz, ha erős vezetője van a kormánynak, még akkor is, ha ez a vezető kikerüli a szabályokat a dolgok előmozdítása érdekében. Ezzel egyetért a Chega-szavazók 70, más szavazók 49, távolmaradók 46%-a.
4. Általánosságban a bevándorlás jól tesz a portugál gazdaságnak. Ezzel egyetért a Chega-szavazók 88%-a, más szavazók 63%-a, távolmaradók 48%-a.
5. Általánosságban a portugál kultúrát aláássák a bevándorlók. Ezzel csupán a Chega-szavazók 28%-os kisebbsége ért egyet, más szavazók 18%-a, a távolmaradók 28%-a.
6. A bevándorlók növelik a bűnözés mértékét. Ezzel az állítással kevésbé értenek egyet a Chega-szavazók (25%), mint a másik két csoportba tartozók (28 és 35%).
7. A kisebbségeknek alkalmazkodniuk kell a portugál szokásokhoz és hagyományokhoz. Az egyetértés aránya: 88 – 63 – 70%.
8. Ahhoz, hogy igazi portugálnak számítson valaki, portugál ősei kell legyenek. Nagyon fontosnak ezt a Chega-szavazók 62%-a tartja, más szavazóknak viszont csupán a 36%-a, a távolmaradóknak pedig a 37%-a.

Az elemzés alapján elmondható tehát, hogy – ha adottnak vesszük azt, hogy több mint két év elteltével a párt szavazói között nem jelente meg nagy számban eltérően vélekedők – a Chega szavazói sokkal inkább elitellenesek és erősvezető-pártiak, mintsem bevándorlásellenesek. Az adatokból az olvasható ki, hogy gazdasági szempontból, pragmatikusan tekintenek a kérdésre; az azzal esetleg együtt járó negatívumtól, a kriminalitástól kevésbé tartanak; a kultúrát szignifikánsan nem féltik jobban a bevándorlóktól, mint mások; s asszimiláció-hívők, mint a portugálok nagy többsége. Az egyetlen mérvadó különbség a portugál identitással kapcsolatos nézetet illetően van: a Chega szavazóinak nemcsak a nyelv, hanem a felmenők identitása is lényegesen fontosabb összekötő kapocs, ahogy a kutatás fogalmaz: a „nem polgári nacionalizmust” vallják.

Az Elég sikeréhez tehát – csakúgy, ahogy sok más országban láthatjuk – a bevándorlás-ellenesség nem elég.

A Migrációkutató Intézet elektronikus kiadványsorozata

Kiadó: **Migrációkutató Intézet**

A kiadó elérhetősége: H-1518 Budapest, Pf. 155.

Tel.: +36 1 372 0191

E-mail: info@migraciokutato.hu

© Vargha Márk, 2022

© Migrációkutató Intézet, 2022

Sorszám: 2022/3